

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדוד

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

בעל תשובת והנהגות

שיעור פרשת ויקרא תשפ"ג

עבודת האדם בעולמו – תיקון ושכירת המידות

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמור" (א, א).

במדרש כאן (ויקרא רבה א, ט"ו) איתא, "ויקרא אל משה וידבר ה', מכאן אמרו, כל ת"ח שאין בו דעת נבלה טובה הימנו, תדע לך, שכן צא ולמד ממשה אבי החכמה אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים, ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונוראות על ים סוף, ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן, ולא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו שנאמר ויקרא אל משה וידבר".

וביאור הדברים, שמשם רבינו נהג במידת ענוה ולא חשב שהוא ראוי להיכנס כרצונו לדבר עם הקב"ה מתי שירצה, אלא נכנס רק כאשר שמע שהקב"ה קורא לו להיכנס, ומכאן אמרו חז"ל שתלמיד חכם שאין בו דעת והיינו שאינו נוהג במידות טובות כמשה רבינו, [שמידות טובות נקראים בלשון חז"ל דעת], אין ערך לחכמתו והנבילה טובה הימנו.

וטעם הדבר שהוא גרוע מנבילה, מפני שהנבילה ניכר עליה שהיא נבילה וכולם מתרחקים מהריח הרע שנודף ממנה, אבל ת"ח מושחת במידות הרי תורתו גורמת לאנשים להיסחף אחריו, שמדמים שראוי להתקרב אליו וללכת בדרכו ונמצא שהוא מסוכן לרבים יותר מנבילה, ומה עוד שתורתו מגינה עליו שהרי אין רוצים לפגוע בו מחמת תורתו, ועי"ז הוא גורם לחילול ה' כשרואים ת"ח שנוהג כמושחת או כבעל גאווה. וביותר, שהנבילה איננה מסרחת אלא במקומה, אבל תלמיד חכם שאין בו מידות טובות, רגיל לפרסם את עצמו בזכות חכמתו שהוא ראוי כביכול לקבל כבוד, וסרחונו מגיע למרחוק ועלול לגרום לנזקים גדולים גם במקומות מרוחקים ממנו.

הדרך החידה לתקן את המידות הוא רק על ידי לימוד המוסר והתבוננות

ויש לידע מה שכתב אדונו הגר"א ז"ל (משלי י"ט, כ, וכ"ד, ל"א, ועי' אבן שלמה פ"א י"א, ועי' בסו"ס מעלות התורה לאחי הגר"א ד"ה עוד איתא) שבעל מידות רעות, התורה עצמה נעשית לו סם המוות ומגדלת בו את מידותיו הרעות, וביאר בזה הגר"א דמיון התורה לגשם וכדכתיב (דברים לב, ב) "יערוף כמטר לקחי", שכשם שהגשם אינו משנה את מהות הדבר הנצמח על ידו, אלא הוא מוסיף כח לצמח לצמוח כפי טבעו, ואם הוא צמח טוב מתגדל צמח טוב, ואם הוא קוץ הרי מתגדל קוץ גדול יותר, כך גם התורה הקדושה איננה מתקנת את מידות האדם, אלא אדרבה התורה מגדלת את האדם כפי מה שהוא, ואם הוא מתוקן במידותיו הרי הוא זוכה להתעלות על ידי התורה, ואם אינו מתוקן במידותיו, אזי אדרבה התורה מגדלת בו את מידותיו הרעות.

וביאור הדבר, שאף שהתורה הקדושה יש לה כח כאש ללבן ולצרף את נפש האדם מכל פגמי חטאיו ופשעיו וכמבואר בספרים, מ"מ לא שייך לזכות לטהרת

המידות על ידי לימוד התורה, כי אדרבה מי שהוא בעל מידות רעות, אין התורה נבלעת בקרבו כלל, וכלשון רבינו יונה באבות (פ"ג מ"ז) "שצריך תחלה לתקן את עצמו במדות, ובזה תשכון התורה עליו שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מדות טובות", וכיון שהתורה לא נבלעה בקרבו, ממילא לא שייך שייטהר על ידי התורה, ואדרבה התורה עצמה מגדלת בו את מידותיו הרעות.

והנה שמעתי מפי הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל, שהאדם מצד טבעו מלא במידות רעות, ואם אינו לומד מוסר, הרי הוא נשאר בצורתו הטבעית עם כל מידותיו הרעות שנולד עמו, וגם אם הוא מדקדק במצוות בקלה כבחמורה, או גם אם בימים כתיקונם הוא נעים מאוד לסביבתו, אבל כשמגיע דבר שנוגע לעצמו ולכבודו, מתפרצים כל מידותיו המגונות כלפי חוץ, והוא עלול גם לפגוע בשני בלא רחמים, ולפעמים גם מתוך מחשבה שהוא עושה הכל לשם שמים ומתוך כוונה טהורה, ולכן כדי להכניע את מידותיו הרעות מוכרח האדם ללמוד מוסר ולהתעסק בתיקון המידות.

ובאבן שלמה בריש הספר איתא בשם הגר"א "עיקר חיות האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת המדות, ואם לאו למה לו חיים". ועוד איתא באבן שלמה שם "כל עבודת ה' תלוי בתיקון המידות שהם כמו לבוש למצוות, וכללי התורה וכל החטאים מושרשים במדות".

קריאת פרשת הקרבנות בכוונה

"אשה ריח ניחוח לה" (א, ט)

בפרשיות אלו העוסקים בקרבנות, ראוי לעורר על המעלה הגדולה לקרוא פרשת הקרבנות בכל יום, שהרי הקב"ה הבטיח (מגילה ל"א ע"ב) לאברהם אבינו ע"ה "כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן, ומוחל אני על כל עונותיהם", ובזוה"ק (ח"א ק' ע"א) איתא שבירת כרותה היא למי שמזכיר בפיו בבתי כנסיות ובתי מדרשות פרשת הקרבנות ומכוון בהם, שאותם המלאכים שמזכירים חובותיו, לא יוכלו לעשות לו אלא טוב, עיי"ש. וזהו סגולה נפלאה שלא יעכבו המלאכים את התפילות מלעלות לשמים מחמת קטרוגים הבאים ע"י עבירות.

אמנם יש לידע שכדי שאמירת הקרבנות יעלו לריח ניחוח לה' ויפעלו את סגולתם למעלה, אין די באמירה בעלמא, אלא יש להתבונן במה שהוא אומר וכמש"כ המ"ב (ס"א א סק"ג), וגם יש לומר פרשת הקרבנות מתוך תשובה והחלטה שהוא מקריב עצמו כקרבן לה', אבל בלא תשובה אין מועיל אמירת פרשת הקרבנות להתכפר. שהרי יסוד כוח קריאת פרשת הקרבנות להתכפר הוא משום ונשלמה פרים שפתינו" שאמירה כהקרבנות הקרבן, ובקרבן גופא נאמר (משלי כא, כז) "זבח רשעים תועבה", וא"כ פשיטא שבלא תשובה אין מועיל קריאת פרשת הקרבנות להתכפר. וכן מבואר בביאור הלכה (ס"א א) שראוי להתוודות קודם קריאת פרשת הקרבנות.

דברים שנאמרו במעמד סיום מסכת ברכות והתחלת חזרת מסכת במסגרת מפעל ה'עמוד'

ללימוד עמוד היומי ע"י קהל חסידי פינסק קדלון

הקב"ה מעב את ביאת המשיח מהסיבות שידועים לפניו אבל בוודאי הוא שש ושמח בנו, ואשרי מי ששמח כאן על מה שהוא שייך לקב"ה ודבוק בתורתו, ובזה זוכים לזכיה הגדולה להיות קרובים לשכינה הקדושה.

וה"ר שנזכה להשראת השכינה בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו בקרוב, וכבר אמר הגה"ק מהרי"ל דיסקין זצ"ל לפרש מה שאומרים בהושענות "הושענא שלש שעות הושענא", שבשלוש שעות האחרונות לפני ביאת משיח יהיו ניסיונות קשים ממש באמונה, אבל אמר מהרי"ל דיסקין שמי שיחזיק בדרכו - היינו בדרך ההתבדלות מהרשעים ולא יהא לו חלק עם הכופרים, [היינו שלא יחזיק שום קשר עם הרשעים, ולא ירצה שום שייכות עמהם כלל], הוא יינצל ויזכה להחזיק מעמד בניסיונות אלו.

ועלינו לבקש מהקב"ה שנחזיק באמונה עד זיבולא בתרייתא, וצריכים אנו להחזיר בעצמינו שאין טבע בעולם ואין מקרה בעולם, וכמו שכתב הרמב"ן בסו"פ בא "שאינו לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד". והנני לברך כל אחד ואחד בשמחה נחת עם בני ביתו ונזכה לקבל פני משיח צדקינו במהרה ובקרוב.

ואני מברך כל אחד ואחד בשמחה נחת עם בני ביתו ונזכה לקבל פני משיח צדקינו במהרה ובקרוב.

ב"ה כאן בקהילה יש תקנה קבועה ללימוד בעמוד היומי מידי יום ביומו, ובאמת זהו הלכה פסוקה בשו"ע שחייב כל אדם 'לקבוע' עיתים לתורה, ובגמ' מבואר שלאחר פטירת האדם שואלים אותו 'קבעת' עיתים לתורה, והכוונה שצריך לקבוע זמן מיוחד שיהא קבוע אך ורק לקביעת עיתים לתורה.

וכל אחד צריך להרגיש שמחה ואושר וסיפוק שקובע זמנו לתורה, ואמנם הדבר נראה קשה להתחייב ללימוד בכל יום בשעה קבועה, אבל מי שמתחיל, מרגיש בזה שמחה והנאה עצומה, עד שתמה על עצמו איך לא קיבל על עצמו דבר זה עד עכשיו. ואשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו ומה יפה ירושתינו שזכינו לשמחה הגדולה הזאת.

ויש לזרז עכשיו בלילה הזה כל אחד ואחד מהנמצאים כאן לקבל קבלה ללימוד ביתר שאת וביתר עוז את העמוד היומי כתקנת הרבי שליט"א, ועי"ז השמחה כאן לא יהא רק בגדר חתן תורה אלא גם בגדר חתן בראשית. ובזוה"ק (זוהר חדש כג כד) איתא שאם יחזרו בתשובה רק 'חדא כנשתא' [קהילה אחת] יכולים כל ישראל לזכות לגאולה בזכותם.

ובזוה"ק (זוהר חדש כג כד) איתא שאם יחזרו בתשובה רק 'חדא כנשתא' [קהילה אחת] יכולים כל ישראל לזכות לגאולה בזכותם, ובוודאי בלילה הזה נעשה רעש בשמים, שהמלאכים הטובים והפרקליטים שנבראו מהמצוות שנעשו כאן מבקשים מהקב"ה שכבר הגיע הזמן שיביא את ביאת המשיח, ואמנם

יכול להיות גדול בתורה, ולא להתייחס ח"ו מלהיות גדול בתורה.

וכענין זה פירש הקדוש הבעש"ט זי"ע הפסוק בתהלים (ג, א) "כי הלל רשע על תאות נפשו ובצע ברך נאץ ה'", שהרשע עושה עצמו סבלן ועניו גדול כ"הלל" הזקן, וכל זה בשביל "תאוות נפשו" בכדי שיוכל לחיות כפי תאוותו ולא יהיו עליו שום תביעות, כי בדרך ענוותנותו הוא מדמה שהוא לא יצמח תלמיד חכם ולא צדיק, ולכן לא יהיה עליו תביעה אם ינהג כתאוות נפשו, ועל זה נאמר שם: "ובצוע ברך, ניאץ ה'", דאף שהוא מדמה שהוא עושה מעשה מבורך, מ"מ "ניאץ ה'", הקב"ה מנאץ ומואס בעבודת עונו, וזו, שזהו עונו פסולה המסוכנת לאבד ממנו את מעלתו הרוחנית רח"ל.

יסוד צמיחת בחור ישיבה תלוי בשאיפותיו לגדלות

הדברים הללו הם עיקר יסוד צמיחת כל בחור ישיבה, שעיקר הצמיחה הוא מכוח השאיפות להתקדם עוד ועוד, ובן תורה שבא לישיבה וסובר שמסתמא לא יהיה ת"ח גדול, הוא מאבד עצמו לדעת והורס לעצמו את כל בניין חיי התורה שלו, שבלא שאיפות לצמוח ת"ח גדול, אין לו את היסוד, ואם אין יסוד אין בניין, ועל דרך מה שאמר הגאון רבי ברוך בער זצ"ל, "שאפתי להיות גדול כהגרעק"א, ונשארתי ר' ברוך בער, אבל אם הייתי רוצה להיות ר' ברוך בער, לא היה נעשה ממני כלום."

וזהו גם יסוד גדול לבן תורה בשעה שיש לו ניסיון לבזוז זמנו להבלים או להסתובב במקומות פחותים רח"ל, שירומם עצמו ויזכור חשיבותו ומעלתו, שאין ראוי לו לרום מעלתו להוריד ערכו בדברים אלו ח"ו.

שאיפות לגדלות

"כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה, קרבן ראשית תקריבו אותם לה", (ב, י"א-י"ב).

החיד"א בספרו "דברים אחדים" (דרוש כט לשבת הגדול ד"ה נחזור) פירש הפסוק בדרך רמז, שהשאור והדבש מרמזים על גאוה, שהשאור עולה ותופח כלפי מעלה, וכן מתיקות הדבש ואיכותו מרמז על גאוה, ועל זה אמר הכתוב "לא תקטירו ממנו אשה לה", שהגאוה הוא דבר פסול ומאוס בתכלית בעבודת ה', אבל "קרבן ראשית", כאשר האדם מתחיל בעבודת ה', אין לו לבוא עם ענוה ולחשוב על עצמו שלא יוכל להיות גדול בתורה, אלא אדרבה "תקריבו אותם לה", עליו להשתמש דוקא בגאוה דקדושה ובשאיפות לגדלות ולחשוב "אני

הלכות בדיקת חמץ וביעור חמץ

(מתוך שיעור שנמסר השבוע לבני הישיבה הק', ונוספו עליו עוד כמה דינים מתוך כתבי וספרי רבינו)

ישכור מאביו חדר בביתו לפני ליל י"ד וייצא בברכת אביו ויבדוק החדר, ויקיים בכך מצות בדיקת חמץ בזמנה. [לצאת שי' הגר"ז (תל"ג ט"ו) שהבדוק קודם ליל י"ד צריך לחזור ולבדוק חדר אחד בזמנו].

אם אינו מבין ארמית יאמר הביטול בלשון שמבין. [ו'חמירא' הוא שאור ו'חמיעא' הוא חמץ, שלא כמו שחושבים רבים].

ראוי להוסיף שהביטול הוא לכל חמצו. ואפילו למה שמכר - אם לא חל המכירה.

ביעור חמץ

אין חיוב להשיג חמץ כדי לשרפו, ולכן אינו צריך להקנות לבניו מחמצו, וגם לא נהגו בכך. אמנם לחיוב המצווה יכול לזכות להם כזית מחמצו בהגבהה או בקנין סודר, ויקיימו המצוה.

לשיטת הרמב"ן והגר"א אין חייב להשבית אלא חמץ הנמצא ברשותו, וא"כ השורף ברשות הרבים אינו מקיים המצווה לשיטתם, ולכן המהדר לקיים המצווה לכו"ע, יניח החמץ בתוך כלי שלו וישרפנו, ומיהו לא נהגו לדקדק כן. (ועי' בתשובות והנהגות ח"ה סי' קי"ט).

יש להיזהר שלא לשפוך נפט על החמץ, שבזה כבר נפסל מאכילת כלב קודם שנשרף, ונפטר מלהשביתו, ושוב אינו מקיים מצות ביעור בשריפה.

אין לבטל אלא לאחר ששרף החמץ, כדי שיקיים מצוות שריפה בחמץ שלו. ויש לראות שהחמץ ישרף גם מבפנים עד שנעשה כפחם, ולא להסתפק בכך שנחרך מבחוץ, שיתכן שנשתייר בתוכו כזית חמץ.

ומצוה מן המובחר לשורפו עד שיעשה כעפר.

מי שיש לו סתימות בשיניו, ימנע מאכילת חמץ חם כ"ד שעות לפני חצות היום דערב פסח כדי שלא יפלטו בפסח הבליעות חמץ שנבלעו בסתימות.

לפני זמן ביעור חמץ יצחצח שיניו במברשת. וה"בן איש חי" סיפר על צדיק אחד שדקדק הרבה בחומרות הפסח ולא רחץ שיניו, ובליל הסדר אכל מצה מעורבת בחמץ.

יש לבדוק חמץ גם בחדר המדרגות.

במקומות שפח האשפה נמצא בשטח הבניין, יש מקום להחמיר שלא יהיה בפח אשפה שברשותו אפילו חמץ של אחרים, משום גזירה שמא יבוא לאוכלו, והמדקדקים יאמרו בפני שלושה לפני הבדיקה [שני עדים כשרים, והשלישי מועיל גם אם הוא קרוב - וכדין הפקר]. "אני מפקיר כל זכות שיש לי בפח האשפה ובמקומו", ובכך נפטרים מלבדוק שם. (ועי' תשובות והנהגות ח"ב סי' רי"א אות י"א, ובהערה שם מה שהובא משא ומתן עם מרן הקה"י זצ"ל בזה).

הבדוק בביתו ונוסע לחנות או משרד וכדו' לבדוק, לא יברך שוב, אלא יכוון בברכתו בבית להוציא גם את הבדיקה שם. וישתדל שלא לדבר בעניינים אחרים עד שמסיים הבדיקה שם.

הרמ"א (תל"ב ב) כתב שנהגו להניח פתיתי חמץ שיהיה לברכה על מה לחול. והגר"א לא הניח פתיתים, אמנם י"ל דבזמנינו גם להגר"א ראוי להניח פתיתים, ומשום דעיקר יסוד הגר"א הוא שכיון שבדוק על מנת לבעבר וסתמא ימצא בבדיקתו על כן מברך, [וכמו שמדמה הגר"א לברכת המפיל שמברך כיון שמסתמא ישן, וכיון שכן אע"פ שלא ישן לא היו ברכה לבטלה], אבל היום שמקובל לנקות היטב לפני הבדיקה ולא שייך לומר שמסתמא ימצא, י"ל דצריך להניח פתיתים מדינא. וכן בשעה"צ סו"ס תל"ב מבואר דהיום יש יסוד מדינא להניח פתיתים. (ועי' תשוה"נ ח"ג סי' קט"ו).

ע"פ סוד נהגו להניח עשרה פתיתים. וצריך שיהיה פתית אחד בשיעור כזית, כי בפחות מכך יש הסוברים שאין חיוב ביעור ובדיקה (עי' שו"ע סי' תמ"ב סעי' ז' ובמ"ב ושעה"צ שם). ולא יסמוך שבצירוף כל הפתיתים יש שיעור כזית, שמאחר שכל אחד מהם כרוך בנייר, אינם ראויים להצטרף.

בחור שלן בישיבה יש אומרים שהבחור עובר בבל יראה, וכן נהגו עפ"י דעת החו"א לבדוק לאור הנר בלילה שלפני חזרתו לביתו. אבל לא יברך, וכדין הבדוק קודם ליל י"ד.

ומיהו בדיקה זו שבדוק קודם ליל י"ד אינו בגדר 'קיום מצווה' אלא רק שפוטר עצמו מחיובו. ומאחר שכבר חל עליו חובת בדיקה, אם רצה לקיים המצוה,

אור חדש על ציון הופיע

בשמחה רבה הנו להודיע על הופעת הספר החדש מסדרת הספרים "ביאורים והנהגות" מתורתו של מרן רבינו שליט"א, ספר **"ביאורים והנהגות פסח"**, הכולל עשרות מאמרי מוסר ואגדה על כל ענייני הפסח, עובת הגדול, ליל הסדר, חג הפסח, שביעי של פסח, ובסופו **"הגדה של פסח ביאורים והנהגות"** - ביאורים על כל סדר ההגדה מעצם כת"י וכן מליקוטי תורתו של מרן רבינו שליט"א

יהיה ניתן להשיגו בעז"ה החל מתחילת שבוע הבא בחנויות הספרים המובחרות

הפצה ראשית יפה נוף

ניתן להשיג את ספר היסוד של רבינו שליט"א

"מועדים וזמנים החדש"

במחיר הקרן במוקדי המכירות כעת גם בארה"ב
לשמיעת כל המוקדים חייגו 9237* (0794945961)

נ.ב. דרושים נציגים בבתי מדרשות מרכזיים
למכירת הספר באופן חד פעמי 0533134905

ניתן לקבל את המאמר כל שבוע במייל: w7110992@gmail.com

לשיתוף בהרצת תורה ויראה וקבלת גליונות להפצה באזור מגורכם, חייגו: 0799691219 שלוחה 2, והשאירו הודעה ברורה עם הפרטים והמספר טלפון שלכם

מודפס בסיוע "נזר התפילין - פרודות היכרות"
ההידור שמתהדר בו מרן שליט"א
0527671384

לשיתוף בזיכוי אלפים ורבות, להנצחה
בגליון לע"נ או לרגל שמחה וכדו';
חייגו לי: 0799691219 שלוחה 3

